

Beslutningsforslag nr. B 176. Fremsat den 4. april 2001 af Ole Sohn (SF), Margrete Auken (SF), Aage Frandsen (SF), Jørn Jespersen (SF) og Jes Lunde (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om ændring af pensionskasselovgivningen med henblik på fremme af samfundsmæssige hensyn

Folketinget pålægger regeringen snarest at fremsætte forslag til ændring af lov om forsikringsvirksomhed med henblik på at give pensionskasser og livsforsikringselskaber ret til at afvige fra kravet om at søge det størst mulige afkast ved investeringer, når det sker for at fremme bredere samfundsmæssige hensyn.

Folketinget pålægger endvidere regeringen at fremsætte forslag til ændring af lovene om Arbejdsmarkedets Tillægspension og Lønmodtagernes Dyrtdsfond med henblik på at forpligte bestyrelserne for ATP og LD til at anlægge investeringsstrategier, som fremmer bredere samfundsmæssige hensyn samtidig med, at der opnås et rimeligt afkast af de investerede midler.

Bemærkninger til forslaget

SF fremsatte den 12. januar 1999 forslag om ændringer i lovgivningen om ATP, LD, firmapensionskasser og livsforsikringsvirksomhed (L 153, L 154 og B 72, folketingsåret 1998-99), som også indebærer, at man i forbindelse med investeringer også skulle tage etiske hensyn og aflægge etisk regnskab. Men de pågældende forslag indeholdt en række andre forslag, hvilket måske var medvirkende årsag til, at forslagene blev afvist. Derfor fremsætter SF nu kun forslag til ændringer, der indebærer, at investeringer også skal foretages ud fra etiske principper.

Formål

Formålet med første del af beslutningsforslaget er at få igangsat en proces, der kan lede til ændring af lov om forsikringsvirksomhed, så det kommer til at fremgå klart og tydeligt, at pensionskasser og livsforsikringskasser kan søge at fremme bredere samfundsmæssige hensyn med deres investeringer.

Med bredere samfundsmæssige hensyn menes eksempelvis:

- forebyggelse af væbnede konflikter;
- overholdelse af menneskerettigheder;
- overholdelse af grundlæggende arbejdstagerrettigheder;
- udvikling af ulande og østlande;
- miljøhensyn;
- forbrugerbeskyttelse;
- beskyttelse af folkesundheden;
- bekæmpelse af korruption.

Ændringen af lov om forsikringsvirksomhed skal tillade såvel fravalg af investeringer i virksomheder, der ikke fremmer samfundsmæssige hensyn, som tilvalg af investeringer i virksomheder, der gør en særlig indsats for at fremme samfundsmæssige hensyn.

Fravalg og tilvalg skal være muligt, selv om der ikke opnås det største mulige afkast af investeringen. Pensionskasser og livsforsikringskasser bør i stedet være pålagt at søge at opnå et rimeligt afkast af investeringen, hvilket under normale omstændigheder vil sige et afkast, der er noget højere end inflationen i samfundet.

Ændringen af lov om forsikringsvirksomhed skal omfatte krav om, at pensionskasser og livsforsikringskasser jævnligt redegør for, om og givet fald på hvilken måde de med deres investeringsstrategier søger at fremme bredere samfundsmæssige hensyn.

Det er forslagsstillernes forventning, at disse ændringer på sigt vil føre til, at personer med individuelle pensionsordninger vil få mulighed for at vælge mellem opsparinger i ordninger, som i forskellig grad lægger vægt på at fremme bredere samfundsmæssige hensyn.

Det er endvidere forslagsstillernes forventning, at ændringerne på sigt vil føre til, at også medlemmernes af kollektive pensionsordninger vil få mere indflydelse på de investeringsstrategier, som forfølges med deres pensionsopsparing.

Formålet med anden del af beslutningsforslaget er på tilsvarende vis at pålægge bestyrelserne for ATP og LD at inddrage bredere samfundsmæssige hensyn i deres investeringsstrategier. Bestyrelserne for ATP og LD skal ligeledes forpligtes til jævnligt at redegøre for, på hvilken måde dette sker. Bestyrelserne for ATP og LD skal endvidere pålægges at undersøge mulighederne for samt fordele og ulemper ved at give den enkelte kontohaver mulighed for at vælge den af flere mulige investeringsstrategier, der passer vedkommende bedst.

Baggrund

Ifølge den gældende pensionskasselovgivning er pensionskasser m.v. forpligtet til at søge at opnå størst muligt afkast af de investerede midler. Det hedder således i forarbejderne til § 87 i lov om forsikringsvirksomhed, at »ledelsen skal sørge for at opnå det største mulige afkast af en foretagens investering«. I § 26 i lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension hedder det, at bestyrelsen skal tilstræbe »højest mulig forrentning« af midlerne. § 6 i lov om Lønmodtagernes Dyrtidsfond indeholder samme formulering.

Disse bestemmelser er udtryk for et gammeldags syn på virksomhedernes forhold til samfundet. Det er tankegangen om, at erhvervslivet skal koncentrere sig

om at tjene penge frem for at tage hensyn til samfundet («the business of business is business»), som afspejles i den nuværende pensionskasselovgivning.

Denne tankegang er forældet. Eksempelvis har alle OECD's medlemslande i juni 2000 godkendt en ny version af organisationens retningslinjer for multinationale virksomheder. Medlemslandene er forpligtet til at søge at få multinationale selskaber til at overholde disse retningslinjer, som blandt andet vedrører miljø- og arbejdsforholdene på virksomhederne samt virksomhedernes adfærd på områder som teknologiudvikling, forbrugerhensyn, konkurrence, korrupsion, skat og åbenhed. Der er i mange tilfælde tale om krav, som ligger ud over den gældende lovgivning i såvel Danmark som udlandet.

Nogle virksomheder vil ikke have problemer med at overholde OECD's nye retningslinjer. De har således i årevis søgt at tage etiske og andre samfundsmæssige hensyn. Andre virksomheder kan imidlertid trænge til klare signaler fra såvel lovgivere som investorer om, at de bør tage sådanne hensyn. Og derfor er det på tide at få ændret pensionskasselovgivningen som beskrevet ovenfor.

Nogle pensionskasser m.v. har allerede på forskellig vis søgt at inddrage samfundsmæssige hensyn i forbindelse med fastlæggelsen af deres investeringsstrategier. Ifølge en undersøgelse fra sidste år (se »Samvittighed på dagsordenen« af Hans Lassen, Aschehoug 2000) har pensionskasser og livsforsikringsselskaber, der repræsenterer 83 pct. af den private danske pensionskapital, offentligt taget stilling til forholdet mellem etik og investeringer. Nogle søger blot at undgå risikable investeringer, mens andre ønsker at prioritere investeringer i bestemte former for produktion.

Det lovmæssige grundlag for pensionskasserne/livsforsikringsselskabernes ageren i forhold til de etiske hensyn er imidlertid ikke særlig klart og som nævnt heller ikke tidssvarende. Finanstilsynets fortolkning af § 87 i lov om forsikringsvirksomhed fremgår af et brev til Rådet for Dansk Forsikring og Pension (se bilag til pressemeddelelse af 10. oktober 1997 på www.finanstilsynet.dk). Det hedder heri, at tilsynet er »af den opfattelse, at valg af investeringer - f.eks. i miljøvirksomheder - eller fravalg af investeringer - f.eks. i visse lande - ikke giver anledning til problemer i relation til lov om forsikringsvirksomhed § 87, når der tilsigtes størst muligt afkast af investeringen.«

Det vil imidlertid efter tilsynets opfattelse være i strid med § 87, såfremt der foretages »nye investeringer, hvor ledelsen (i pensionskassen/livsforsikrings-

selskabet - forslagsstilleres bemærkning) er vidende om, at selvvalgte omkostninger i henseende til udvælgelse og/eller efterkontrol - f.eks. overholdelse af miljøkrav svarende til (mindst) de danske - vil medføre, at der ikke opnås det størst mulige afkast.«

Af samme brev fremgår endvidere, at Finanstilsynet finder, at pensionskasser og livsforsikringsselskaber lovligt kan vælge investeringsstrategier, som rummer krav om etiske investeringer, men der er pligt til på lang sigt at opnå det størst mulige afkast. Det påhviler endvidere efter tilsynets opfattelse »ledelsen (i pensionskassen/livsforsikringsselskabet - forslagsstilleres bemærkning) at sikre sig - og i givet fald at kunne dokumentere - at stedfundne investeringer er sket på markedsvilkår, herunder at de forudsætninger, der er lagt til grund ved investeringsbeslutningen, er realistiske.«

Af ovenstående ses, at Finanstilsynet mener, at pensionskasser og livsforsikringsselskaber kun kan inddrage etiske eller andre bredere samfundsmæssige hensyn i deres investeringsstrategier, når det sker på markedsvilkår. Pensionskasser og livsforsikringsselskaber har således ikke ifølge denne fortolkning af lovgivningen ret til at søge at fremme de nævnte hensyn, fordi de mener, at moderne virksomheder har et bredere samfundsmæssigt ansvar, eller fordi de ønsker at præge de gældende markedsvilkår.

Dette beslutningsforslag har som nævnt til hensigt at fjerne disse begrænsninger for pensionskasser og livsforsikringsselskaber.

Hvor det for pensionskasser og livsforsikringsselskaber bør være frivilligt at inddrage bredere samfundsmæssige hensyn i deres investeringsstrategier, så bør det være en pligt for bestyrelserne i ATP og LD. Disse er i dag underlagt samme restriktioner som den private pensionskapital med hensyn til mulighederne for at inddrage de bredere samfundsmæssige hensyn (se pressemeddelelse af 10. oktober 1997 på www.finanstilsynet.dk).

I øvrigt er der internationalt set bevægelser i retning af at ændre på reguleringen vedrørende pensionskasser, som går i samme retning som dette beslutningsforslag. Eksempelvis blev det vedtaget i England sidste år, at pensionskasser skal fortælle, hvor stor en andel af deres investeringer der går til socialt ansvarlige investeringer. Det har tilsyneladende været en medvirkende årsag til, at England i disse år oplever en voldsom vækst i den slags investeringer, selv om deres andel af de samlede investeringer stadig væk befinder sig på et forholdsvis lavt niveau.

Tidshorisont

Med beslutningsforslaget lægges op til, at regeringen snarest igangsætter det nødvendige udrednings- og lovtekniske arbejde, der kan føre til forslag om ændring af de relevante dele af pensionskasselovgivnin-

gen. Dette arbejde bør gennemføres så hurtigt, at lovforslag kan sendes i høring blandt alle relevante interessenter i sensommeren 2001. Lovforslag bør således fremsættes tidligt i det næste folketingsår.

*Skriftlig fremsættelse***Ole Sohn (SF):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af pensionskasselovgivningen med henblik på fremme af samfundsmæssige hensyn.

(Beslutningsforslag nr. B 176).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.